

אפליה בחסות החוק

תיאור מפורט ומעודכן יותר עולה מתחקיר "מרכז מולד" שפורסם השבוע. מניתוח תקציב החטיבה ל-2014 עולה אפליה של הפריפריה והעדפה ברורה של ההתנחלויות. לדוגמה, 65% מהתמיכות הישירות ברשויות המקומיות הוזרמו להתנחלויות ורק 10% ליישובים בדרום. ב-2014 השקיעה החטיבה 26 שקל בתוֹ שב מועצת חוף אשקלון ו-1,497 שקל - פי 58 - בתושב מועצת הר חברון. למרות ההשלכות הקשות של מבצע "צוק איתן" על תושבי הדרום, רוב תקציב החוסן החברתי של החטיבה הוזרם להתנחלויות, שקיבלו יותר מפי עשרה מהתקציב שקיבלו המועצות ביישובי עוטף עזה.

השבוע, בתום קטטה בכנסת בין שר החינוך נפתלי בנט מהבית היהודי ליו"ר ועדת הכספים משה גפני מיהדות התורה, החליטה ועדת הכספים על העברת 317 מיליון שקל לתקציב החטיבה להתיישבות בתמורה להעברת מיליארד שקלים למוסדות חינוך חרדיים. אולם

תקציב זה של החטיבה להתיישבות רק התחלתי, שכן - כפי שמיצביע מחקר של מרכז המידע והמחקר של הכנסת - יש לתקציב החטיבה תכונה ייחודית: הוא נוטה לתפוח במאות אחוזים במהלך השנה.

החטיבה להתיישבות אינה גוף ממשלתי (היא פועלת במסגרת ההסתדרות הציונית העולמית), אבל היא פועלת במימון מלא מתקציב המדינה ואמורה לעסוק מטעם ממשלת ישראל בהקמת יישובים יהודיים (בלבר) וביסוסם. על ההסדר הזה, שהתאים ליישובים "חומה ומגדל" ולא להליכי מינהל תקין של מדינה דמוקרטית, כתבה המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, עו"ד דינה זילבר, חוות דעת מפורטת ששלחה למזכיר הממשלה. במסמך קבעה זילבר כי הפרטת סמכותה ויכולותיה של הממשלה לקבוע מדיניות בענייני התיישבות לגוף חיצוני הופכת את הקשר בין המדינה לחטיבה ל"אזור דמדומים ממשלי", ל"חצר אחורית" שבה מופעלות סמכויות שלטוניות רחבות ומשמעותיות ותקציבים מחולקים ללא בקרה וללא קריטריונים - מה שיוצר עמימות לא בריאה ביחס ל"היכן המדינה נגמרת והמדינה מתחילה". מסקנתה הייתה שהממשלה חייבת להשיב לידיה את הסמכויות מהן התפרקה. בעקבות חוות דעת זו החליט ראש הממשלה בנימין נתניהו על הקמת ועדת מנכ"לים שדנה בימים אלה ביישום ההנחיות של היועץ המשפטי לממשלה יהודה וינשטיין.

על "החצר האחורית" הזו, בניהולה של מפלגת הבית היהודי, נכתב לא מעט בשנתיים האחרונות. רק לפני שלושה שבועות שיגר מבקר המדינה לשר אורי אריאל, האחראי על החטיבה להתיישבות, דו"ח חמור שקבע בלשון פשוטה כי פעולותיה נגועות בשחיתות. המבקר הצביע, בין השאר, על כך שמקורבים לשר היו מעורבים בהקצאת כספי הציבור וכי עיקר התקציב הלך לגרעינים המקורבים לבית היהודי ביישובים מבוססים במרכז הארץ.

**החטיבה להתיישבות עוסקת
מטעם הממשלה בהקמת
יישובים יהודיים (בלבר)
וביסוסם, הסדר שהתאים לימי
"חומה ומגדל" ולא להליכי מינהל
תקין של מדינה דמוקרטית**

אין פלא שחברי הכנסת של הבית היהודי לא מתכוונים לוותר על ה"מדינה בתוך מדינה" הזו שהם שליטיה. ה"כ בצלאל סמוט" ריץ אף יזם באחרונה הצעת חוק פרטית שמטרתה לתת לגיטימציה חוקית למצב הקיים. לפי הצעתו, החטיבה תהפוך רשמית לזרוע מבצעת של הממשלה, אך בלי שתהיה כפופה לנורמות ציבוריות של שקיפות, חובת מכרזים וחובות אחרים שלהם כפופים גופים שלטוניים. בפועל, היא תהנה בערך מאותה רמת סודיות שממנה נהנים גופים כמו המוסד והשב"כ.

להצעת החוק מתנגדים בחריפות היועץ המשפטי לממשלה ומבקר המדינה, אולם היא זכתה באישורה של ועדת השרים לענייני חקיקה ולתמיכתו של ראש הממשלה - אותו ראש ממשלה שהורה על הקמת ועדת המנכ"לים שברוב תמימותה עמלה עתה על יישום הנחיות היועץ המשפטי. וכך, בניגוד לדעתם הנחרצת של הנציגים הבכירים של שלטון החוק, ימוסדו השחיתות והאפליה. ■